

2

Selvitys ikäihmisten kulttuuripalveluiden rahoittamisesta valtionperintörahojen kautta

HEL 2016-000376 T 00 01 01

Päätösehdotus

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta päättää merkitä tiedoksi liitteenä olevan selvityksen ikäihmisten kulttuuripalveluiden rahoituksesta Helsingissä. Lisäksi lautakunta kehottaa Helsingin kulttuurikeskusta selvittämään mahdollisuutta käyttää valtionperintörahoja ikääntyneiden kulttuuripalveluiden rahoittamiseen ja siihen liittyvään kehitystyöhön.

Esittelijän perustelut

Helsingissä on 2010-luvulta lähtien kiinnitetty erityistä huomiota ikääntyneiden kulttuurioikeuksien toteutumiseen ja kulttuuripalveluiden kehittämiseen. Yksi tähän liittyvistä keskeisistä teemoista on kysymys toiminnan rahoituksesta.

Helsingin kulttuurikeskus antoi vuonna 2015 toimeksiannon FM Anna-Mari Rosenlöfille kartoittaa ikääntyneiden kulttuuripalveluiden rahoitusta Helsingissä. Selvityksessä tuli kiinnittää erityistä huomiota niin sanottuihin neljännen ja viidennen iän ikäihmisiin, eli heihin, joiden toimintakyky on jo selvästi heikentynyt. Selvityksen tavoitteena oli kartoittaa ikääntyneiden kulttuuripalveluiden rahoittajat ja rahoituksen muodot, sekä hyvät käytännöt ja kipupisteet. Kartoituksen tavoitteena oli samalla selkeyttää Helsingin kulttuurikeskuksen roolia ikääntyneiden kulttuuripalveluiden kentällä.

Valmistuneessa selvityksessä on kartoitettu hyvin laajasti ikääntyneiden kulttuuripalveluiden rahoittajat niin julkiselta kuin kolmannelta sektorilta. Julkiselta sektorilta on kartoitettu niin EU-, valtio- kuin kuntatason toimijat. Selvityksessä on huomioitu myös säätiöt sekä muiden kuntien toimivat rahoitusmallit.

Selvityksen mukaan Helsingissä on tarjolla hyväkuntoisille senioreille runsaasti ja alueellisesti kattavasti taide- ja kulttuuripalveluita. Tässä muun muassa kulttuurikeskuksen aluetaloilla on oma tärkeä roolinsa. Sen sijaan avo- ja laitoshoidossa olevien ikäihmisten taide- ja kulttuuri-toiminnan rahoitus on satunnaista ja rahoitusmäärät ovat pieniä. Heidän kulttuuripalveluiden rahoitus putoaa myös monien keskeisten rahoittajien avustusten ulkopuolelle.

Selvityksen mukaan kokonaiskuva ikäihmisten kulttuuripalveluista ja niiden rahoitusvastuusta on Helsingissä hajanainen. Niin eri rahoittajien

kuin kulttuuripalveluita tuottavien tahojen välistä yhteistyötä tulisikin lisätä. Ikääntyneiden kulttuuripalveluiden avustuskentällä olisi tärkeää myös mahdollistaa taiteen- ja kulttuurin ammattilaisille pitkäjänteisempi työskentely. Tällä hetkellä avustustoiminta keskittyy uusien hankkeiden tukemiseen määrällisesti pienin avustuksin. Tämä vahvistaa kulttuuripalveluiden sirpaleisuutta ja vähentää toiminnan vaikuttavuutta.

Tärkeimmät ikäihmisten kulttuuritoimintaan myönnettävät avustukset Helsingissä ovat 1) OKM:n Taiteilijoiden toimeentulon ja työllisyyden kehittäminen sekä vapaan kentän tuki -avustus, 2) TAIKE:n alueellinen kulttuurin hyvinvointivaikutuksiin suunnattu erityisavustus, 3) Helsingin kulttuurikeskuksen kohdeavustukset, kolmivuotisten kehittämishankkeiden avustus sekä vuoteen 2015 asti myös yhteisöllisten kehityshankkeiden avustus sekä 4) Suomen Kulttuurirahaston Taidetta hoitolaitokseen -avustus.

Ikääntyneiden kulttuuripalveluiden saavutettavuuden sekä palveluihin liittyvän rahoituksen vahvistamiseksi ja selkeyttämiseksi selvityksentekijä listaa neljä toimenpide-ehdotusta Helsingin kulttuurikeskukselle. Toimenpide-ehdotukset ovat:

1. Lisätään rahoittajien välistä yhteistyötä käsitteiden, rahoittajien eri roolien sekä seurannan ja arvioinnin selkeyttämiseksi.
2. Perustetaan kaupungin virastojen kesken ikäihmisten kulttuuripalveluiden koordinaatioryhmä yhteistyön ja koordinoinnin vahvistamiseksi.
3. Selvitetään erilaiset tavat rahoittaa ja toteuttaa neljännen ja viidennen iän ikäihmisten kulttuuripalveluita ja taiteen ammattilaisten työskentelyä sosiaali- ja terveyssektorilla (residenssimalli, työllistäminen, korvamerkitty avustus jne.).
4. Selvitetään valtionperintörahojen käytön mahdollisuutta rahoittaa ikäihmisten kulttuuripalveluita Helsingissä.

Helsingin kulttuurikeskus on jo vahvistanut yhteistyötä eri rahoittajien kesken. Keväällä 2016 järjestetään avoin keskustelutilaisuus, jossa aiheena on ikääntyneiden kulttuuripalveluiden rahoittamiseen liittyvät teemat. Helsingin kulttuurikeskuksen johtoryhmä sekä sosiaali- ja terveysviraston sairaala-, kuntoutus- ja hoivaosaston johtoryhmä päättivät myös joulukuussa 2015, että ryhdytään selvittämään ikääntyneiden kulttuuripalveluiden koordinaatioryhmien perustamista Helsinkiin yhteistyön ja kokonaiskuvan vahvistamiseksi.

Muutamissa Suomen kunnissa avo- ja laitoshoidossa olevien ikäihmisten kulttuuritoimintaa rahoitetaan valtionperintöihin ja muihin testamentti- ja lahjoitusvaroihin perustuvien varojen kautta. Valtionperintörahoista

vastaavan valtiokonttorin mukaan kunta voi nimittäin kohdentaa valtionperintörahat kunnan sosiaalsiin tai kulttuuriin liittyviin käyttötarkoituksiin. Esimerkiksi Tampereella ikäihmisten kulttuuri- ja virkistystoimintaa rahoitetaan virkistysrahaston kautta, jonka pääoma karttuu valtiokonttorin kautta saaduilla perintövaroilla sekä muilla testamentti- ja lahjoitusvaroilla. Rahaston pääoma oli 31.12.2014 2,2 miljoonaa euroa.

Helsingissä valtionperintörahaa ei tällä hetkellä kohdenneta laisinkaan kulttuuriin. Helsingin kaupunginhallitus on päättänyt 13.1.2014 § 42, että kaupunki käyttää valtionperintörahan "sosiaali- ja terveyslautakunnan myöntämiin avustuksiin järjestöille toimintaan, jolla tuetaan voimassa olevan strategiasuunnitelman toteuttamista helsinkiläisten terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseksi". Helsingissä valtionperintörahan osuus on vuosittain noin 1,5-2 miljoonaa.

Lautakunta kehottaa Helsingin kulttuurikeskusta selvittämään mahdollisuutta käyttää valtionperintörahoja ikääntyneiden kulttuuripalveluiden rahoittamiseen ja siihen liittyvään kehitystyöhön. Selvitystyö toteutetaan kulttuurikeskuksessa huomioiden myös sosiaali- ja terveystieteiden edustajien näkemykset asiasta. Selvitystyön osana kartoitetaan myös mahdollisuus perustaa vastaavanlainen ikääntyneiden virkistysrahasto kuin Tampereella ikääntyneiden kulttuuri- ja virkistyspalveluiden rahoittamiseksi.

Esittelijä

kulttuurijohtaja
Stuba Nikula

Lisätiedot

Jenni Räsänen, kulttuurisuunnittelija, puhelin: 310 37842
jenni.rasanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Ikäihmisten kulttuuripalveluiden rahoitus Helsingissä, selvitys 2016

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano